

Het gebod van de liefde

Overweging 5 mei 2024, Theo Brock (Handelingen 10,25-26.34-35.44-48; Johannes 15,9-17)

Liefde; een klein woord van maar zes letters. Geen enkel begrip wordt zo vaak bezongen, verfilmd en beschreven. Echter ook een begrip dat voor velerlei uitleg, visies en uitingen vatbaar is. Wat is nu die liefde die het kernwoord is in de Evangelielezing? Het gaat niet over de spreekwoordelijke vlinders in de buik. De liefde waar Jezus het over heeft, beweegt zich op een hoger plan en overstijgt de passionele liefde, en ook de liefde voor familie, volk en vaderland, al sluit het die vormen van liefde niet uit. In de Evangelielezing maakt Jezus duidelijk dat die overstijgende liefde een leven-gevende stroom is die zijn oorsprong vindt bij degene die Hij Vader noemt en waardoor Hij zich gedragen weet. Jezus wil die liefde aan het licht brengen en doorgeven. Jezus zegt tegen zijn leerlingen, en dus tot ons: *“Niet jullie hebben Mij uitgekozen maar ik u”*. Met andere woorden Jezus wil voor ons de poort zijn tot de bron van die overstijgende liefde.

In de eerste lezing hebben we gehoord dat er bij God geen aanzien des persoon bestaat. Zijn liefde is er dus voor alle mensen. We hoeven de Eeuwige dan ook niet te zien als een opperwezen die ver van ons verwijderd is maar als een dragende kracht waaruit je kunt putten en die je door kunt geven. Het gebod van de liefde dat Jezus zijn volgelingen opdraagt is geworteld in het inzicht dat je mag leven in Gods genade in de tijd en ruimte die je geschonken is en dat ook ieder ander medeschepsel mag leven die genade. Dat maakt die opdracht een doordacht geloof. Een doordacht geloof gebaseerd op de overtuiging dat ieder mens ertoe doet, dat ieder mens betekenis heeft, en dat ieder mens aangespoord wordt om Gods genade door te geven. Dat geloven is ervaren dat je gewenst, gewild en geliefd bent, maar ook dat je niet méér bent dan de ander. In de eerste lezing horen we Petrus niet voor niets tegen Cornelius zeggen dat hij ook maar een mens is. Kunnen wij met Petrus in alle bescheidenheid ook tegen de ander zeggen *‘Ik ben niet meer dan jij, ook ik heb goede en minder goede kanten?’*

Je aangeraakt weten door Gods liefde is de ander, niet alleen vriend maar ook vijand, willen zien als kind van God. Je vijand willen zien als kind van God betekent overigens niet dat je onrecht moet accepteren. Ook Jezus verwijderde hardhandig de handelaren omdat ze van Gods tempel een plaats maakten voor eigen gewin. Hij heeft ons ook voorgeleefd dat ideologische en maatschappelijke uitsluiting van mensen en bevolkingsgroepen niet geaccepteerd kan worden. Zijn gebod om de naaste lief te hebben is dan ook een oproep om naar vermogen op te komen voor mens en natuur in verdrukking, wonden te helen en elkaar nieuwe kansen te geven. Het betekent de kracht vinden om hiervoor verantwoordelijkheid te dragen en, indien nodig, hiervoor persoonlijke offers te brengen.

Als we ervoor kiezen die verantwoordelijkheid te dragen hoeven we ons overigens niet weg te cijferen. In een ander Bijbelverhaal horen we Jezus zeggen *“Heb u naaste lief als uzelf”*. Een gezonde portie liefde voor jezelf is nodig voor innerlijke vrede. Die innerlijke vrede is belangrijk om

standvastig en compassievol in de wereld te kunnen staan. Als we niet van onszelf houden kunnen we ook niet van een ander houden. Een te grote portie zelfliefde en je eigen gevoel, genot en succes in het middelpunt zetten waar alles om draait, en anderen laten zien hoe bijzonder je wel niet bent, staat natuurlijk wel op gespannen voet met de opdracht van Jezus. Dat maakt uiteindelijk ook niet gelukkig. Mensen die hun 'ik' cultiveren zonder zich te bekommeren om de medemens en de samenleving zijn in wezen eenzaam en onvrij, omdat ze in de ban zijn van hun emoties en/of zich vrijwillig onderwerpen aan het denkbeeld dat succes en geluk een keuze of te koop is. Je leven kan dan verworden tot een aaneenrijging van nooit genoeg en onvrede.

Heel anders is het uitgangspunt van Jezus die ons doet beseffen dat je als mens alleen echt gelukkig kunt worden als je dienstbaar openstaat voor anderen, dat zelfontplooiing ook ten goede moet komen aan de samenleving en dat echte vrijheid samengaat met verantwoordelijkheid voor alles wat kwetsbaar is. Ook Bevrijdingsdag die we in ons land vandaag vieren, en de dodenherdenking van gisteren, doet ons beseffen dat het nemen van verantwoordelijkheid voor elkaar de enige manier is om vrijheid te beschermen. Bij het verdedigen van vrijheid gaat het om inzet die voorbij het directe eigenbelang gaat.

Terug naar de Evangelielezing van vandaag. Hierin wordt misschien een standpunt verkondigd waarmee je moeite kunt hebben. Jezus heeft het over een gebod om elkaar lief te hebben. Maar, liefde laat zich toch niet dwingen? Kan je iemand opdragen lief te hebben, dat kan toch alleen in vrijheid? Het is goed te beseffen dat het fragment dat we in de Evangelielezing gehoord hebben een onderdeel is van Jezus afscheidsrede voor zijn leerlingen. Het gebod is dus niet bedoeld als een bevel van een meester aan zijn ondergeschikten, maar als een testament voor zijn vrienden. In dat testament maakt Jezus duidelijk wat bovenal wezenlijk is voor een geïnspireerd leven. Hij maakt duidelijk dat een mens God pas echt gevonden heeft en Gods Koninkrijk dichterbij brengt als die mens zijn leven-gevende liefde doorgeeft.

We mogen dus de handdoek niet in de ring gooien als berichten in krant en op tv ons de indruk geven dat we in een wereld leven maar weinig liefde is. We moeten er juist in blijven geloven dat vele kleine daden van goedheid en liefdevolle aandacht er echt toe doen om Jezus' visioen van een mooiere, betere wereld dichterbij te brengen. Hiervoor zijn we allen uitgenodigd.